

Open Monumenten dag

zaterdag
13 september
2014

Op reis door
Veendam en
Pekela!

Open
MONUMENTENDAG

Rabo Vastgoedgroep

Hoofdsponsor

Rabobank

‘Op reis door Veendam en Pekela en omstreken!’

‘Op reis’ is dit jaar het thema van de Open Monumentendag. De gemeenten Pekela en Veendam doen mee aan deze dag, welke plaatsvindt op zaterdag 13 september 2014. Tijdens deze dag kunt u tussen 10.00 en 17.00 uur diverse monumenten in de omgeving bezoeken. Alle in Pekela en Veendam opengestelde monumenten staan beschreven in deze gids. Bij sommige monumenten is ook een anekdote of wetenswaardigheid opgenomen welke past binnen het thema ‘Op reis’.

Regionale samenwerking

De gemeenten Veendam en Pekela organiseren samen de Open Monumentendag. Naar aanleiding van het thema is er ook samenwerking gezocht met de buurgemeenten Aa en Hunze en Stadskanaal en buurtvereniging Wildervank.

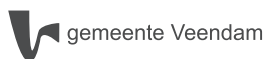
Huize Bareveld

Als centraal punt is Huize Bareveld gekozen. Hier komen verschillende wegen, kanalen en de spoorlijn van de STAR samen. Bij Huize Bareveld zal de officiële opening rond 9.45 uur plaatsvinden door de burgemeesters van de samenwerkende gemeenten. Van hieruit worden verschillende activiteiten georganiseerd met vervoersmogelijkheden richting de vier gemeenten.

Vanuit Bareveld vaart de Familietrouw richting Stadskanaal en vaart De Snikke richting Eexterveensekanaal. Verder zal vanuit Bareveld een bus rijden richting Stadskanaal, Pekela en Veendam. De STAR rijdt deze dag met een aangepast rijschema en stopt deze dag in Bareveld. In Huize Bareveld worden lezingen gehouden, diapresentaties, foto expositie en filmpjes getoond. Ook worden in de omgeving van Bareveld onder leiding van landschapsgidsen wandel- en fietstochten georganiseerd.

Op het terrein bij Huize Bareveld zullen verschillende vervoersmiddelen staan: brandweerauto's, oude gerestaureerde tractoren en pipowagens. Ook is er een draaimolen, (kinder)kop van jut en geeft het koor Vriendenkring 's middags twee keer een optreden.

Voor het volledige programma bij Huize Bareveld verwijzen wij u naar het insteekvel.

Open Monumentendag in Veendam en Pekela

De activiteiten en openstellingen in de gemeenten Veendam en Pekela staan vermeld in deze programmagids.

Ons gebouwde erfgoed is nauw verbonden met de omgeving waarin het is ontstaan. Daarom zijn er naast historische interieurs ook monumentale buitenruimten te bezichtigen, zoals een aantal kerkhoven en begraafplaatsen, opvallende groene monumenten en enkele bijzondere parken. U kunt gebruik maken van de monumentenfietsroute, waarmee u langs alle opengestelde monumenten in de gemeenten Veendam en Pekela kunt fietsen. Deze route is gratis verkrijgbaar bij de VVV of tijdens de Open Monumentendag in het cultuurcentrum van Beresteyn.

De samenwerkende comités van Veendam en Pekela hebben daarnaast in totaal zestien monumentenbeheerders bereid gevonden om hun pand voor publiek open te stellen.

Veendam

In Veendam zijn de volgende monumenten opengesteld:

- Venkoloniaal museum (entree €1,-)
- Rooms-Katholieke Kerk Veendam/Wildervank
- Grote Kerk Wildervank
- Margaretha Hardenbergkerk
- Protestantse Kerk Veendam
- Evangelisch Lutherse Kerk
- Vrijmetselaarsloge 'Het Noorderlicht'
- Turfcentrale
- Stationsgebouw Veendam (S.T.A.R. museumspoorlijn)
- Theetuin "De Kainstobbe"

In het centrum van Veendam kunt u via de Winkler Prins-wandelroute het tuindorp Tuschendiepen bekijken. Een deel van dit tuindorp is aangewezen als beschermd gezicht. De route is verkrijgbaar bij de VVV en tijdens de Open Monumentendag bij de stand van Wijk- en Buurtbeheer Centrum in cultuurcentrum van Beresteyn. Door het Wijk- en Buurtbeheer Centrum worden meerdere activiteiten georganiseerd tijdens de Open Monumentendag. Zo is er een presentatie van oud Veendam in de foyer van cultuurcentrum van Beresteyn. Hier kunt u van 10.00 tot 17.00 uur foto's bezichtigen van monumenten in Veendam en Wildervank, uiteraard onder het genot van een gratis kop koffie en plakje koek. Ook is er om 13.30 uur een stadswandeling door Veendam onder leiding van Pieta Loots.

Veenkoloniaal Museum

Oorspronkelijk is het Veenkoloniaal Museum gebouwd als Rijks-HBS door rijksbouwmeester J.A. Vrijman (1910/1911). Tegenwoordig is het een museum, met een permanente tentoonstelling over de geschiedenis van de Groningse Veenkoloniën en daarnaast wisselende exposities. Bij de voormalige ingang staat het standbeeld van Anthony Winkler Prins (gemaakt door de kunstenares Christine Chiffrun). Anthony Winkler Prins was een doopsgezind predikant in Veendam en vooral bekend als samensteller van de naar hem genoemde encyclopedie.

Adres: Museumplein 5.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.veenkoloniaalmuseum.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- het Veenkoloniaal Museum is geopend voor een gereduceerd tarief van €1,-
- bij de Sluiskade muziek en in het schip pannenkoekjes bakken
- fotospeurtocht waarbij kinderen en volwassenen details van gebouwen te zien krijgen op een foto. Ze moeten het huisnummer van het desbetreffende gebouw op zoeken. Het gaat om huizen aan de Burg, De Hoopstraat, Museumplein, Hertenkampstraat en Verlengde van Beresteijnstraat. Er wordt een prijs voor kinderen en één prijs voor volwassenen verloot

Veenkoloniale scheepvaart

In het maritiem gedeelte van het museum wordt aandacht gegeven aan de bloeiperiode van de Veenkoloniale Zeevaart, die rond het midden van de 19e eeuw plaatsvond. Honderden schepen kwamen toentertijd uit de Groninger Veenkoloniën, meer dan 60 procent van de Nederlandse vloot was hier geregistreerd. Regelmatig werd koers gezet richting Oostzee en Riga was een belangrijke eindbestemming. Het museum geeft aandacht aan zowel de Zeevaart met hun zeelieden als de binnenvaart met hun binnenschippers en de vrachten.

Rooms-Katholieke Kerk Veendam/Wildervank

De R.K. kerk Veendam-Wildervank aan Boven Oosterdiep 79 is in 1794 opgericht. Voordien trokken de Katholieken van Veendam naar een nederige schuurkerk in Kleine Meer, tegenwoordig deel uitmakend van Sappemeer.

In 1844 werd besloten pogingen te ondernemen om te komen tot de bouw van een nieuwe kerk. Dit had heel wat voeten in de aarde. Na de reformatie zijn er in Noord-Nederland nauwelijks nog katholieke kerken gebouwd. De toestemming werd uiteindelijk toch verkregen, maar wel onder voorwaarde dat Waterstaat toezicht zou houden op de bouw van de kerk. Zo werd de nieuwe kerk een zogenoemde Waterstaatskerk. Op 3 september 1844 vond de aanbesteding plaats en op 23 april 1845 werd de eerste steen gelegd door pastoor Wilkens en op 4 dec. 1845 werd door de aartspriester van Salland, H. van Kessel, de kerk ingewijd. Aanvankelijk waren delen van de schuurkerk overgebracht naar de nieuwe kerk, maar in de loop der jaren zijn die vervangen door een nieuw interieur.

In de 20-er jaren werd het kerkgebouw grondig gemoderniseerd en opgeknapt. Er is een priesterkoor in neogotische stijl bijgebouwd, er werd een nieuwe preekstoel geplaatst, eikenhouten banken en nieuwe gebrandschilderde ramen aangebracht.

In de periode 1969-1971 is de kerk definitief, als een der weinige Waterstaatskerken in het noorden des lands, op de monumentenlijst geplaatst. Sindsdien zijn er vele restauratiewerkzaamheden aan het in- en exterieur verricht.

Activiteiten Open Monumentendag

- de R.K. kerk Veendam/Wildervank is open van 10.00 uur tot 17.00 uur
- er is iemand aanwezig voor vragen en uitleg over de kerk
- tentoonstelling van kerkelijke gewaden en attributen

Grote Kerk Wildervank

De Grote Kerk (Rijksmonument) aan de Torenstraat 80 in Wildervank is gebouwd in 1910/1911 naar een ontwerp van Tj. Kuipers uit Amsterdam. De basisvorm is een Grieks kruis, gebouwd in een Rationalistische bouwtrant met Neo-Romaanse, Neo-Byzantijnse en Berlage invloeden. Opvallend is de hoge, slanke, toren die al van verre is te zien.

Interessant zijn: het geoliede grenen plafond met ingekleurde florale motieven, de kansel, het ameublement, de lichtkronen, de gebrandschilderde ramen. Boven de preeknis bevindt zich een uniek orgel van de firma E.F. Walcker uit 1913 waarvan het front geheel in samenhang met de kerk is ontworpen door de architect.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.protestants-wildervank.nl en www.walckerwildervank.nl.

Activiteiten

Open Monumentendag

- openstelling kerkgebouw
- beklimming van de toren
- het orgel wordt regelmatig bespeeld door verschillende organisten
- de dag wordt om 20:00 uur afgesloten met het traditionele “Jan Bosch orgelconcert” door organist Harm Hoeve, toegang gratis

Margaretha Hardenbergkerk

De bouw van de Margaretha Hardenbergkerk (voorheen Nederlands Hervormde kerk) aan de Torenstraat 108 in Wildervank was gereed in 1687. De stichting is verbonden met de legende van de slang en de echtgenote van Adriaan Geerts Wildervanck, de grote ververner.

Daarna is het kerkgebouw uitgebreid in 1777. Bezienswaardig zijn zeker de 17e eeuwse preekstoel, enkele banken en het Meijerorgel uit 1867. Buiten staan een gedenksteen voor Adriaan Geerts Wildervanck en grafzerken. De buitenkant van de kerk is in 2012 gerestaureerd en de binnenkant vanaf november 2012. De kerk staat er weer mooi bij en is dan ook zeker een bezichtiging waard! Het gebouw heeft momenteel een culturele functie voor Wildervank.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.stichting-wildervanck.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling kerkgebouw
- uitleg en overzicht van de huidige verschillende mogelijkheden van het kerkgebouw

Protestantse Kerk Veendam

De Protestantse Kerk (voorheen de Nederlands Hervormde Kerk) is gesticht in 1663 en uitgebreid in 1767. Het kerkgebouw bestaat uit samengevoegde beuken onder een tongewelf met trekbalken. Bezienswaardig zijn zeker de 18e eeuwse preekstoel, het doophek, de voorzangerlezenaar, het grote orgel, enkele banken en de koperen kroon uit 1786. Informatie hierover en het interieur vindt u in het kerkgebouw.

Ook de nabijgelegen parkachtig aangelegde begraafplaats is een bezoekje waard. De begraafplaats maakt visueel onderdeel uit van de groenstructuur van het Julianapark en het plantsoen langs de J.G. Pinksterstraat, maar is gescheiden door een rondom lopende waterpartij. Bevat vele bijzondere grafmonumenten en graven van personen die een rol

hebben gespeeld voor Veendam en tijdens de Veenkoloniale Zeevaart. Onder andere de families Winkler Prins en Hazewinkel. De kerk en begraafplaats zijn te vinden aan de J.G. Pinksterstraat 3 in Veendam.

Grafmonument P.H. Hazewinkel

Pieter Hendriks Hazewinkel begon in 1852 als kapitein aan een reis om de wereld die achttien maanden zou duren. Van de reis is een uitvoerig scheepsjournaal bewaard gebleven. Na het overlijden van Hazewinkel werd een grafsteen geplaatst bekrond met een wereldbol, met daarop de route van de reis om de wereld, gemaakt van 1852-1854.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.pknveendam.nl en www.kerkhofveendam.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling kerkgebouw en rondleidingen
- openstelling toren, mogelijkheid tot beklimmen toren en bezichtiging carillon

Evangelisch Lutherse Kerk

De Evangelisch-Lutherse Kerk aan de Sportterreinstraat 6 in Wildervank is een zaalkerkje uit de 18e eeuw, maar heeft een 19e-eeuwse verschijningsvorm. De dakruiter is in 1928 vanaf het dak verplaatst en bevindt zich nu boven de hoofdingang van de kerk.

De kerk bevat gebrandschilderde ramen uit 1950 naar ontwerp van de toenmalige predikant en glazenier Pieter Kok. De afbeeldingen van de ramen bestaan uit drie thema's en vormen samen een eenheid.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.elgww.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling kerkgebouw
- presentatie oude foto's van de kerk
- uitleg over geschiedenis van Ev. Lutherse kerken in de provincie Groningen
- bezichtiging en uitleg van gebrandschilderde ramen

Vrijmetselaarsloge 'het Noorderlicht'

Anthony Winkler Prins, de Veendammer predikant, schrijver, dichter en encyclopedist was in 1878 medeoprichter van de vrijmetselaarsloge in Veendam. Hij bedacht de naam 'het Noorderlicht'. De loge (die het nummer 60 draagt) bestaat al meer dan 130 jaar en is daarmee één van de oudste vrijmetselaarsloges in ons land.

Het gebouw staat er sinds 1878 en ziet er aan de buitenkant als een normaal woonhuis uit. Echter, achter de voorgevel herbergt het één van de mooiste maçonnieke werkplaatsen van Nederland. De rituele ruimte werd in 1926 uitgevoerd naar ontwerp van de Amsterdamse architect Groen. Kenmerkend zijn het gotisch gewelfde plafond en de inrichting in Art Deco en Jugendstil uit de twintiger jaren van de 20e eeuw. Al sinds een aantal jaren wil de landelijke vrijmetselarij meer openheid geven over haar activiteiten. Het gebouw is te vinden aan het Beneden Westerdiep 47.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.logenoorderlicht.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling loge en werkplaats
- presentatie over ontstaansgeschiedenis loge 'het Noorderlicht' en geschiedenis van vrijmetselarij in Veendam
- informatie over de Vrijmetselarij en loge 'het Noorderlicht' in het bijzonder
- informatie omtrent bouw en gebouw

Turfcentrale

Eerste elektriciteitscentrale in de provincie Groningen aan de Molenstreek 312-314 in Veendam. De centrale werd als enige centrale in Nederland (aanvankelijk) gestookt met turf. Nadat de elektriciteitsproductie was gestaakt, is het gebouw nog lang gebruikt geweest als kantoor van de elektriciteitsmaatschappij. In 2010 werd het gebouw herbestemd als broedplaats voor kunstenaars en de creatieve industrie. In de voormalige machinehal van de gerestaureerde centrale zijn ateliers en expositieruimtes voor kunstenaars gebouwd naar ontwerp van ONIX architecten uit Groningen. In het voormalige kantoor en in de hal zijn diverse motieven in Art Nouveaustijl te bewonderen. Op het plein is een losse kubus neergezet waarin de Kunstuitleen Veendam is gehuisvest.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.turfcentraleveendam.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- Robin Stemerding presenteert een selectie van werk met het thema 'onderweg zijn'.
- bij Ina Koot is het mogelijk om eigen, vaak onvermoede talenten te ontdekken en staan kwast en materiaal klaar. Tussen 12.30 en 13.30 uur is het mogelijk om hier aan deel te nemen.
- bij Theo Zwinderman speelt het thema Op reis een belangrijke rol: New York, Marrakech, Ierland, maar ook reizen door de Veenkoloniën van Groningen
- koffie, thee en homemade taart
- open van 10.00 tot 17.00 uur

Stationsgebouw Veendam

Het stationsgebouw aan de Parallelweg 4-6 in Veendam is gebouwd in 1909, waarschijnlijk naar een ontwerp van E. Cuypers. Het station maakte deel uit van de spoorverbinding Zuidbroek-Stadskanaal-Ter Apel (Rijksgrens), die in 1910 werd geopend. Deze spoorlijn was aangelegd om vanaf Zwolle via Ommen, Coevorden, Stadskanaal en Zuidbroek een doorgaande verbinding met Delfzijl tot stand te brengen. In 1930 werd het perron voorzien van een overkapping. Het pand is nu in gebruik bij Museumspoorlijn STAR. Zij rijden op de lijn Veendam- Stadskanaal-Musselkanaal.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.stadskanaalrail.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- tijdens de Open Monumentendag rijdt een trein van Veendam - Stadskanaal - Musselkanaal
- rondwandelingen met de heer T. Mooijman van ongeveer een uur vanaf het stationsgebouw door het gebied Tusschendiepen, met onder andere aandacht voor panden in de stijl van de Amsterdamse School, aanvang 11.15, 14.15 en 15.45 uur

Theetuin ‘De Kainstobbe’

De Kainstobbe aan de Wildervanksterdallen 10 in Wildervank is een eenvoudige en goed bewaard gebleven boerderij (± 1850), waarin zowel landbouw als veeteelt plaatsvond. De boerderij bestaat uit een klein voorhuis met aangebouwde grotere schuur met in de voortuin de originele waterputten.

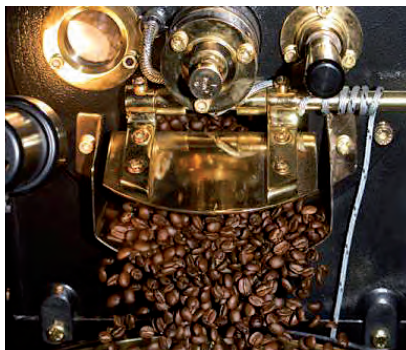
De huidige eigenaren hebben hier een thee- en koffieschenkerij opgezet en een ‘Bed and Breakfast’ gerealiseerd. In de loop der jaren is er een groot assortiment theesoorten ontstaan door High Teas, een koffiebranderij en een (historische) koffie- en theeverzameling.

Aan de achterzijde van de boerderij is een theetuin aangelegd in een hoogstam boomgaard met gemengd fruit (aangelegd in 1998). Aan de zijkant van de boerderij zijn recent verschillende bessenstruiken geplant en een aantal (kweek)kassen geplaatst met hierin diverse theesoorten en fruit. Doelstelling is om de producten biologisch te kweken en oogsten en te gebruiken voor de theeschenkerij. De Kainstobbe is gelegen in buurtschap Wildervanksterdallen met zijn Veenkoloniale landbouwgronden en opgenomen als onderdeel van een knooppuntenroute (fietsroute).

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.kainstobbe.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- de schuur met winkel, theeschenkerij, koffiebranderij in de idyllische theetuin zijn geopend
- op verzoek is er een demonstratie over koffie (uitleg over koffiebonen en koffiebranden) en van koffiebranders

‘Van Heijningen Bosch’

Er is een beperkte openstelling van het pand ‘Van Heijningen Bosch’ aan de Beneden Oosterdiep 63 in Veendam. Dit pand is te bezichtigen tussen 13.00 tot 15.00 uur. Het pand ‘Van Heijningen Bosch’ is volgens een gevelsteen in 1888 gebouwd als woonhuis, in een Eclectische stijl met Neo-Renaissance-elementen. Opdrachtgever was de aristocraat Philip W. van Heijningen Bosch. In het grote pand is nu een advocatenkantoor gevestigd. Het rijk versierde interieur is grotendeels origineel en is mooi gerestaureerd of in stijl aangevuld.

Pekela

In Pekela zijn de volgende monumenten opengesteld

- Nederlands Hervormde Kerk Oude Pekela (Wedderwegkerk)
- Rooms-Katholieke Kerk St. Willibrordus Oude Pekela
- Molen “de Onrust” Oude Pekela
- Kapiteinshuis Nieuwe Pekela (entree €1,-)
- Voormalige strokartonfabriek Free & Co.
- Nederlands Hervormde Kerk Nieuwe Pekela

OPA-markt

In de Oude Pekela vindt tijdens de Open Monumentendag ook de jaarlijkse OPA-markt plaats met marktcramen en verschillende ambachten en festiviteiten.

Nederlands Hervormde Kerk Oude Pekela (Wedderwegkerk)

De Hervormde Kerk aan de H. Westerstraat 114 in Oude Pekela is een langgerekt zaalgebouw uit 1683 dat in 1783 is vergroot. De toren uit 1804 is door afschuiving van de hoeken beëindigd om bekroond te worden door een sierlijke achtzijdige koepel. Bezienswaardig zijn zeker de preekstoel met gedraaide hoekbalusters, het met ijzer beslagen offerblok en het meubilair van paneelwerk en gesneden lijstwerk.

Activiteiten Open Monumentendag

- de kerk is opengesteld en er is iemand aanwezig om vragen te beantwoorden en uitleg te geven
- expositie van de schildersgroep uit Oude Pekela
- het monumentale orgel zal op gezette tijden bespeeld worden.

Het orgel is gebouwd door Petrus van Oeckelen in 1865. In de jaren 1952-1954 is door Mense Ruiter een restauratie uitgevoerd, begin jaren 90 gevolgd door een nieuwe opknopbeurt door dezelfde firma. Het instrument heeft 19 registers, verdeeld over Hoofdwerk, Bovenwerk en Pedaal. Het staat opgesteld op een galerij aan de oostzijde van de kerk. De speeltafel zit aan de zijkant van het orgel. Het is een Rijksmonument.

Rooms-Katholieke Kerk St. Willibrordus Oude Pekela

De Rooms-Katholieke Kerk St. Willibrordus en de naastgelegen pastorie zijn in 1896 gebouwd naar ontwerp van Nicolaas Molenaar en zijn te vinden aan de F. Clockstraat 228/229. De in 1896 gewijde neogotische kruisbasiliek heeft een deels gesloten absis, rechthoekige zijkapellen, spitsboogvensters en een toren met een hoge naaldspits.

Bezienswaardigheden zijn de bundelpijlers, de ribben en gordelbogen, de kleurig beglaasde vensters van koor- en zijkapellen. Verder de neogotische inventaris, waaronder de drie altaren, preekstoel, heiligenbeelden en lichtarmaturen. Het twee-klaviers orgel is in 1888 gebouwd door C.B. Adema en Zonen.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling kerk

Molen 'De Onrust' Oude Pekela

De molen 'De Onrust' aan de F. Clockstraat 111a in Oude Pekela is in 1850 gebouwd als koren- en pelmolen. Het betreft een achtkantige bovenkruier met stelling. De molen is kort geleden gerestaureerd. Langs het langgerekte lint van het Pekelder hoofddeep stonden rond het begin van de 19e eeuw acht molens, waarvan er nog twee bestaan; 'De Zwaluw' en 'De Onrust'.

Er zijn nog veel authentieke elementen in 'De Onrust' te vinden. Dit valt op bij het lichtwerk van de drie koppelstenen en het kammenluiwerk. De stenen worden in en uit het werk gezet door het met de hand verschuiven van de ijzerbalk (zwaai- of sleutelbalk), het verplaatsen van een losse pal en een wig. De molen heeft zes ruimten: de begane grond, eerste zolder, tweede zolder, maalzolder (of stellingzolder, met een mooi uitzicht op ruim 10 meter hoogte), steenzolder, overstap ter hoogte van het luiwerk en de kapzolder.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling van de molen

Kapiteinshuis Nieuwe Pekela

Aan de Ds. S. Tjadenstraat 95/96 in Nieuwe Pekela staat een originele kapiteinswoning. Het is een goed bewaard voorbeeld van een veenkoloniaal woonhuis met asymmetrische puntgevel met de ingang in de “krimp” (sprong in de gevel, waarbij het gebouw zich verbreedt van het hogere woonhuis naar de lage, brede schuur). Het huis is gebouwd in 1799 in opdracht van kapitein Kornelis Jans Boon en zijn vrouw Jantje Roelofs Koop.

In 1988 werd het pand gedeeltelijk ingericht als museum, want het voorhuis werd toen nog bewoond. Sinds 2006 is het geheel gerenoveerd en ingericht met een collectie die grotendeels bestaat uit stukken die door Pekelder Zeevaarders werden meegenomen uit verre oorden. Wanneer u binnenstapt lijkt het alsof u een stap terug in de tijd maakt. U zult zien dat achter de eenvoudige gevel van het Kapiteinshuis veel kostbaars te zien is. U bent van harte welkom in het museum Kapiteinshuis.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op www.kapiteinshuis.nl.

Activiteiten Open Monumentendag

- het kapiteinshuis is geopend voor een gereduceerd tarief van € 1,-
- demonstratie touwsplitsen (onder voorbehoud)

Planetarium Botjes

Op 19 november 2011 publiceerde het Dagblad van het Noorden een artikel onder de kop ‘Het wonder van Nieuwe Pekela’. Uurwerkmaker en zilversmid Wildrik Botjes knutselde bijna anderhalve eeuw geleden een ingenieus planetarium in elkaar. Dit planetarium is uiteindelijk terechtgekomen bij het Eise Eisinga museum in Franeker en is door twee Friese experts gerestaureerd. Wildrik Botjes maakte nog een tweede exemplaar. Emigrerende familieleden namen dat mee naar Amerika.

Een jaar geleden kreeg men bij het Kapiteinshuis een mail uit Grand Rapids met de vraag of het Kapiteinshuis iets van Botjes in de collectie heeft. Wat is het geval? De ‘Amerikaanse nazaten’ van Botjes hebben hun planetarium aan de universiteit van Grand Rapids geschonken. Ook dat exemplaar is vervolgens tentoongesteld in het universiteitsgebouw daar.

Wildrik Botjes was midden 19e eeuw goud/zilversmid en uurwerkmaker in Nieuwe Pekela. Dat was in de periode dat de Veenkoloniale zeevaart op z’n hoogtepunt was en er veel belangstelling bestond voor de bewegingen in het heelal. De invloed daarvan op de waterstand, eb en vloed en natuurlijk de mogelijkheid om aan de zon, sterren en planeten op zee de plaats te bepalen. Dat zal Botjes ongetwijfeld geïnspireerd hebben tot het uitvoeren van zijn hobby. Het is uniek dat beide planetariums bewaard zijn gebleven en nog steeds functioneren.

Voormalige strokartonfabriek Free & Co.

De strokartonindustrie heeft een belangrijke rol gespeeld in de industriële ontwikkeling van de Pekela's. Nergens anders in Nederland stonden zoveel strokartonfabrieken en leeft deze bijzondere geschiedenis nog zo voort als hier.

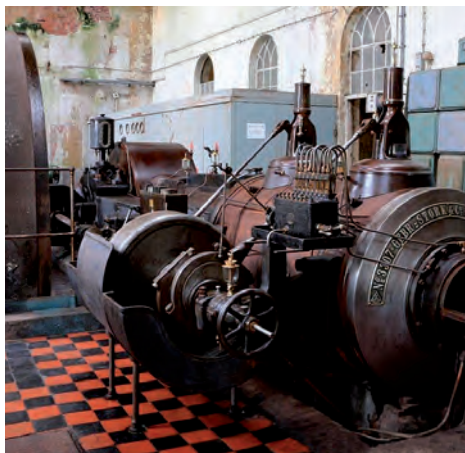
De strokartonfabriek Free & Co in Oude Pekela werd in 1904 geopend. Tot de sluiting in 1979 heeft de fabriek perioden van succes en tegenslag gekend. In 1930 bijvoorbeeld ging vier miljoen kilo aan stro verloren door een brand. Ook werd volop geïnvesteerd in moderne techniek. In 1934 werd de eerste geheel elektrisch aangedreven kartonmachine in gebruik genomen, in die tijd een unicum in Europa. Noodgedwongen fusies leidden er toe dat de fabriek in 1974 werd overgenomen en uiteindelijk in 1979 de deuren moest sluiten. Een enthousiaste groep vrijwilligers heeft zich sindsdien sterk gemaakt voor het behoud van het pand en de stoommachine en de stichting SIEPCO opgericht. De stichting heeft als doel de industriële geschiedenis, waaronder de strokartonindustrie, voor een breed publiek te presenteren. Speciaal voor Open Monumentendag is een deel van de voormalige strokartonfabriek nu ook open voor bezoekers.

In het pand bevinden zich verschillende bezienswaardigheden, zoals een originele Stork stoommachine, machines uit de strokartonindustrie en allerhande oude techniek. In het ketelhuis wordt een expositie ingericht over de geschiedenis van het papier maken; niet alleen lokaal (Pekela), maar ook landelijk en mondiaal (China). Aan de hand van de presentaties worden herinneringen getoond aan de fabriek en de strokartonindustrie.

De fabriek ligt aan het Pekelderdiep in Oude Pekela (Hendrik Westerstraat, ongeveer ter hoogte van de Winschoterweg).

Activiteiten Open Monumentendag

- gratis openstelling
- filmvoorstelling/expositie beeldmateriaal
- demonstratie herstelwerkzaamheden en proefopstelling van een papierbaan
- workshop 'zelf papier maken' voor kinderen en volwassenen
- voor het voetlicht brengen van Industrieel Erfgoed van Pekela

Nederlands Hervormde Kerk Nieuwe Pekela

De Nederlands Hervormde Kerk in Nieuwe Pekela aan de Ds. Sicco Tjadenstraat C 51 is in 1704 ingebruik genomen. In de loop van de tijd is de kerk vergroot en de toren is in 1939 gesloopt. Pas in 1913 kwam er in de kerk een orgel en werd er een nieuwe galerij gemaakt waar het op kwam te staan. De firma Standaard uit Schiedam leverde het orgel, dat door Mense Ruiter in 1964 werd gereviseerd en door de firma Kaat & Tijhuis uit Kampen inwendig werd vernieuwd met behoud van de balg en een groot deel van het pijpwerk uit 1913.

Activiteiten Open Monumentendag

- openstelling kerk

Gemeente Veendam

Raadhuisplein 5 - 9641 AW Veendam

Postbus 20004 - 9640 PA Veendam

Telefoon : (0598) 652 222

E-mail : info@veendam.nl

Website : www.veendam.nl

Pekela

Gemeente Pekela

Raadhuislaan 8 - 9665 JD Oude Pekela

Postbus 20.000 - 9665 ZM Oude Pekela

Telefoon : (0597) 617555

E-mail : info@pekela.nl

Website : www.pekela.nl

Rabo Vastgoedgroep

Hoofdsponsor

Rabobank